

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

חֲדָלָת 15599-05-21 כהן ואח' נ' א.י. ג.י. א.י. א.י. ישראל בע"מ ואח'
חֲדָלָת 36982-05-21 כהן ואח' נ' הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי ואח'

תיק חיצוני: ע"א 4022/21

מספר בקשה: 278

לפני	כב' השופט חגי ברנר, סגן נשיא
בעניין:	חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח – 2018
ובעניין:	א.י. ג.י. א.י. א.י. ישראל בע"מ (בפירוק)
ובעניין:	מיכאל דוד בן-ארי
ובעניין:	על-ידי ב"כ עו"ד איתן פינקלשטיין
ובעניין:	ורד כלש בן-ארי
ובעניין:	על-ידי ב"כ עו"ד ורו"ח עמית חרחס ועו"ד יגאל קלדס
ובעניין:	עו"ד ליאור דגן – נאמן לעצמו
ובעניין:	אגף מס הכנסה ומיסוי מקרקעין – פקיד ת"א 4
ובעניין:	על-ידי ב"כ עו"ד ליאנא ח'ורי נג'אר
ובעניין:	הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי
ובעניין:	על-ידי ב"כ עו"ד הדר נאות

ספרות:

אהרן ברק פרשנות במשפט כרך ד - פרשנות החוזה (התשס"א)
יששכר רוזן-צבי הרפורמה בסדר הדין האזרחי: מורה נבוכים (2021)

חקיקה שאוזכרה:

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018: סעי' 4, 20(ב), 33(ד), 53(ה), 54, 55(א), 81(א), 120(ב), 125(ג), 137(ד), 139, 139(ב), 140(א), 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 258(א), 258(ב), 265, 294(4), 305(א), 318, א' לחלק ד'

חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984: סעי' 79א

- חוק החברות, תשנ"ט-1999: סע' 1, 11
פקודת מס הכנסה [נוסח חדש] - לא מרובד: סע' 119א
תקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), תשס"ג-2003: סע' 4(א)
תקנות חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ט-2019: סע' 143א, 145, 159
פקודת החברות [נוסח חדש], תשמ"ג-1983: סע' 310(ג)
פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ם-1980: סע' 150

החלטה

מבוא ורקע עובדתי

1. האם צד שלישי, אשר איננו נושה, חייב או חבר בתאגיד החייב, רשאי לעיין בתביעת חוב ובהכרעת החוב שניתנה בהליך חדלות פירעון, ובאילו נסיבות? אלו השאלות הטעונות הכרעה בעניין דנן.
 2. לפניי בקשה למתן הוראות מטעם גב' ורד כלש בן-ארי (**להלן: "המבקשת"**) המכוונת נגד עו"ד ליאור דגן המשמש כנאמן לנכסי היחיד מיכאל דוד בן-ארי ולחברת אי. גי. אף. אי. ישראל בע"מ (בפירוק) (**להלן בהתאמה: "הנאמן"**, **"החייב"** ו-**"החברה שבפירוק"**) וחברות נוספות שהיו בשליטת החייב. במסגרת הבקשה עותרת המבקשת להורות לנאמן לאפשר לה עיון בתביעות החוב, הכרעות החוב ובמסמכים ששימשו את הנאמן לצורך הכרעתו בתביעות החוב שהגישה רשות המסים בישראל (**להלן: "רשות המסים"**).
 3. במסגרת ההליכים בתיק זה נדונו והוכרעו מחלוקות רבות, קטנות כגדולות, בין הנאמן ובין המבקשת, שהינה גרושתו של החייב, בשלל נושאים פרוצדורליים ומהותיים. בין היתר הגישה המבקשת תביעת חוב נגד החייב והחברה שבפירוק, וכן הגישה בקשות שונות נגד הנאמן, לרבות בקשה הנוגעת לזכויותיה בדירת המגורים שבה התגוררה עם החייב ברח' מאוריצי ויטלה 7 בתל אביב (**להלן: "דירת הדופלקס"**). גם הנאמן הגיש שלל בקשות נגד המבקשת.
 4. בסופו של יום הגיעו המבקשת והנאמן להסכם פשרה כולל המייתר את רובן של המחלוקות שנתרו ביניהם. ביום 9.5.2023 אושר הסכם הפשרה וניתן לו תוקף של החלטה (**להלן: "הסכם הפשרה"**).
- בקצירת האומר, במסגרת הסכם הפשרה סוכם בין היתר כי דירת הדופלקס, שמחציתה היא בבעלות המבקשת, תפונה ותועמד למכירה על ידי הנאמן כדירה פנויה. נקבע מנגנון מורכב של חלוקת התמורה בין הנאמן למבקשת וכן אופן הדיווח לרשות המסים וחלוקת חבות המס. עוד הוסכם כי לאחר שסכום חבות המס של המבקשת יתברר באופן סופי, ככל

שיחול מס, בית המשפט יקבע לפי [סעיף 79א לחוק בתי המשפט](#) [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, האם חבות המס של המבקשת תחול, במלואה או בחלקה, על המבקשת או על קופת הנשייה.

5. ביום 11.8.2023 אושרה המכירה של דירת הדופלקס תמורת סך כולל של 16,577,000 ₪. צו מכר נחתם ביום 4.10.2023.

6. חרף זאת, המחלוקות בין הצדדים לא תמו וכעת הפלוגתות "הטריות" סובבות סביב יישום הסכם הפשרה. מכאן הבקשה שלפניי, שעניינה דרישתה של המבקשת כי הנאמן ימציא לעיונה את תביעות החוב של רשות המסים, הכרעות החוב והמסמכים ששימשו להכרעתו, וזאת מכ סעיף 214 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 (להלן: "החוק" או "חוק חדלות פירעון").

טענותיה של המבקשת

7. המבקשת טוענת כי נותרה עדיין על הפרק ההכרעה בשאלה מי יישא במס השבח בגין מכירת חלקה של המבקשת בדירת הדופלקס. על כן, ההליך עדיין תלוי ועומד ולכן המבקשת הייתה והינה בעלת עניין בתיק חדלות הפירעון. לטענת המבקשת ניתן להסתמך בעניינה על סעיף 214 לחוק אשר מקנה לבעל עניין בהליך זכות לעיין בתביעות החוב ובהכרעות הנאמן בהן. על פי הטענה, המונח "בעל עניין" מופיע בחוק חדלות פירעון לא פחות מ-18 פעמים ויחד עם זאת הוא איננו מוגדר בחוק. לטענת המבקשת, סעיפי החוק בהם מוזכר מונח זה מלמדים כי מדובר במונח מרחיב מעבר להגדרה של "נושה".

8. המבקשת טוענת כי המחוקק שינה את נוסח הצעת החוק, כך שחלף ההצעה המקורית שלפיה רק הנושה, החייב וחברי התאגיד יהיו רשאים לעיין בתביעות החוב, בא הנוסח הסופי של סעיף 214 לחוק, שהוא רחב יותר ומעניק לכל בעל עניין את הזכות לעיין בתביעות החוב, דבר שעולה בקנה אחד עם הכלל בדבר פומביות הדיון. עוד נטען כי המחוקק ידע להבחין בין נושים ובין בעלי עניין אחרים. לפיכך, כל נושה הוא למעשה בעל עניין, אך לא כל בעל עניין הוא בהכרח נושה.

9. עוד נטען על ידי המבקשת כי מנוסח סעיף 214 לחוק עולה כי החובה להמציא את תביעות החוב הינה אוטומטית, אינה תלויה בעמדת בעלי תביעות החוב ואינה מאזנת בין זכויות, אלא מקנה זכות פרסום וגישה למידע לכל בעל עניין. עוד נטען כי קביעת המחוקק נשענת על עקרון הפומביות של החלטות שיפוטיות ומעין שיפוטיות ואף משתלבת עם הוראות סעיף 11 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") המאפשר לחברה לפעול גם לקיום האינטרסים של מי שאינם בעלי מניותיה, ומבקש להביא בחשבון מעגל זיקות רחב יותר בדמות ציפיותיהם הלגיטימיות של גורמים נוספים עמם באה החברה במגע.

10. המבקשת מוסיפה וטוענת כי הפסיקה בדבר זכות העיון טרם חקיקת חוק חדלות פירעון עולה בקנה אחד עם הוראות החוק והיא אף הרחיבה את זכות העיון עוד בטרם נחקק החוק. בהקשר זה מפנה המבקשת להחלטתי בעניין פר"ק (מחוזי ת"א) 47218-07-16 **GIGA LIFE LLC נ' רונן מטרי, נאמן לביצוע הסדר הנושים של מ.ר.נ. השקעות בע"מ** (נבו 31.12.2018) **(להלן: "גיגה")**. עוד מסתמכת המבקשת על פסיקה שקבעה כי כללי הגילוי והעיון במסמכים אשר נקבעו בתקנות סדר הדין האזרחי יפים אף להליכי חדלות פירעון בהיותם תיקים אזרחיים (פר"ק (מחוזי נצ') 35331-03-19 **ב.א. דורם יזמות בע"מ נ' כונס הנכסים הרשמי** (נבו 7.7.2020) **(להלן: "דורם יזמות")**). בנוסף מפנה המבקשת לפסיקת בית המשפט העליון בעניין ע"א 6919/15 **עו"ד שאול ברגרזון נ' אשפלטס תעשיות פלסטיק בע"מ** (נבו 17.7.2017) **(להלן: "אשפלטס")** בה הורה בית המשפט על העברת פרוטוקולי חקירה לנושים לאחר שאושר הסדר נושים.

11. המבקשת מוסיפה וטוענת כי יש לה צורך לעיין בתביעת החוב בקשר להליכים הקשורים להליך חדלות הפירעון של החייב ושל החברה שבפירוק. לפי הנטען, תביעת החוב של רשות המסים הייתה בידי הנאמן עת נוהלו הליכי משא ומתן עם המבקשת, ולכן לנאמן היה מידע שומתי בקשר לחברה שבפירוק ולחייב וייתכן שמידע זה שימש, עבור הנאמן בלבד, רכיב לשיקוליו בהתנהלות מול המבקשת. כך נטען כי לנאמן היה מידע שיכול והשפיע על המשא ומתן עם המבקשת, ומידע זה לא הועבר לידיה.

12. לבסוף, נטען כי עד ליום 9.5.2023 הייתה המבקשת נושה ובעלת עניין בהליך ושכבר באותו מועד היא ביקשה גישה לתביעות החוב, והכל בעת שבית המשפט נדרש עדיין להכריע במחלוקת כספית בינה לבין הנאמן, ולכן היא צריכה להחשב כנושה.

תגובת הנאמן

13. הנאמן טוען כי יש לדחות את הבקשה מכל וכל. הנאמן טוען כי ההשוואה בין הנוסח המקורי לבין הנוסח הסופי של סעיף 214 לחוק אינה מעידה שהמחוקק ביקש להרחיב את רשימת בעלי העניין שפורטו בהצעת החוק המקורית. הנאמן מפנה לדברי ההסבר להצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016, ה"ח 604 **(להלן: "דברי ההסבר")** וכן לפרוטוקול הישיבה של ועדת החוקה, חוק ומשפט מיום 15.3.2017 **(להלן: "פרוטוקול הוועדה")** שם נדון עניינו של סעיף 214 לחוק. הנאמן טוען כי מאותו דיון עולה כי לא הייתה שום כוונה או רצון להרחיב את הגדרת בעלי העניין בהליך חדלות הפירעון מעבר לאלה שפורטו בהצעה המקורית.

14. הנאמן טוען כי עיון בסעיפי החוק בהם מופיע המונח "בעל עניין" מלמד כי כוונת המחוקק הייתה ביחס לבעלי עניין ישירים בלבד. כמו כן, הנאמן טוען כי החוק עורך הבחנה ברורה בין "אדם אחר" הרואה עצמו נפגע מהחלטת הנאמן, כמופיע למשל בסעיף 139(ב) לחוק,

לבין "בעל עניין בהליכי חדלות פירעון". לפי הטענה, לא כל אדם שנפגע או כל גורם שיש לו מעורבות או זיקה כלשהי לתיק יוגדר כבעל עניין בהליך.

15. לעמדת הנאמן, מרגע שסולקה תביעת החוב של המבקשת כחלק מהסכם הפשרה, היא איננה נושה של החייב או של החברה שבפירוק והיא גם איננה בעלת עניין בהליך חדלות הפירעון. זכותה של המבקשת לכספים מתוך כספי מכירת דירת הדופלקס אינה בגדר "נשייה" ואינה מגדירה את המבקשת "כנושה". למעשה טוען הנאמן כי ההיפך הוא הנכון. במסגרת הסכם הפשרה הסכימה המבקשת לוותר על כל תביעה ודרישה כספית מתוך קופת הנשייה, למעט זכאותה הכספית מסכום מסוים מתוך תמורת מכירת דירת הדופלקס. זכאות המבקשת בכספים אינה בגדר חוב עבר, אינה קשורה או נוגעת לתביעת החוב שהוגשה על ידה ולא מותנית בהכרעות חוב אחרות כלשהן.

16. עוד טוען הנאמן כי התכלית אשר עומדת בבסיס הבקשה הינה פסולה ומנוגדת לתכלית החקיקתית של סעיף 214 לחוק. נטען כי זכות העיון קשורה בטבורה לאינטרס הנשייתי של הנושה ולרלוונטיות לתביעת החוב שלו. נטען כי המבקשת עצמה לא טוענת שהיא זקוקה למסמכים המבוקשים בשל הרלוונטיות שלהם לתביעת החוב שלה אשר סולקה, ואין בפייה טענה כי ההכרעה בתביעות החוב של רשות המסים עשויה להשליך על זכויותיה באופן כלשהו בהליך חדלות הפירעון.

17. בנוסף טוען הנאמן כי המבקשת לא הצביעה ולא פירטה אודות אינטרס ספציפי כלשהו מבחינתה שיש להגן עליו. התכלית האמיתית ביסוד הגשת הבקשה היא קבלת מסמכים וחומרים לצורך הליכים אזרחיים ופליליים מקבילים המתנהלים בין המבקשת ובין רשות המסים, שבמסגרתם הוצאו למבקשת שומות על ידי מס הכנסה, והוטלו עיקולים על כספים ונכסים שלה בשורה של הליכים. ככל ותביעות החוב של רשות המסים רלוונטיות למבקשת באותם הליכים, עליה לדרוש את גילויין במסגרת ההליך החיצוני.

18. רשות המסים תומכת בעמדת הנאמן.

תשובת המבקשת

19. בתשובתה טוענת המבקשת כי הנאמן ורשות המסים לא הציגו ולו ראשיתו של נימוק ענייני לסטייה מהדין ומכלל הפומביות. המבקשת טוענת שלא נטען כי המצאת תביעות החוב וההכרעות בהן יגרמו נזק להליכים, לרשות המסים או לנושים. המבקשת חוזרת וטוענת כי בין אם היא נחשבת כנושה ובין אם לאו הרי שהיא בעלת עניין בהליך, מה שמזכה אותה בזכות לעיין במסמכים המבוקשים על ידה. כך נטען כי הנאמן טרם העביר את כספי תמורת מכירת דירת הדופלקס לחשבון הנאמנות.

20. עוד נטען כי תגובת הנאמן אך מחזקת את המסקנה שהמבקשת היא בעלת עניין לפי סעיף 214 לחוק. בהתייחס לדברים שהוחלפו בפרוטוקול הועדה, טוענת המבקשת כי הדיון בוועדה מצביע על כוונה מפורשת וברורה של המחוקק להרחיב את הגדרת בעלי העניין מעבר להצעת החוק המקורית. המבקשת טוענת כי אילו חפץ בכך המחוקק, אזי הוא היה נוקט במונח "נושה" חלף המונח "בעל עניין" ועצם העובדה כי לא עשה זאת מלמדת על המבחן הרחב בו נוקט סעיף 214 לחוק חדלות פירעון.

21. המבקשת טוענת כי הנאמן אינו פועל בשקיפות מולה לכל אורך ההליך וטרם העביר לידי בא כוחה את כספי מכירת דירת הדופלקס. עוד נטען כי ויתורה של המבקשת על תביעת החוב שהגישה מהווה חיוב שלוב לחובת הנאמן להעביר את הכספים, ועל כן כל עוד לא הועברו כספי התמורה המבקשת הינה נושה של החייב ושל החברה שבפירוק לכל דבר ועניין.

22. לדידה של המבקשת תביעת החוב של רשות המסים היא מסמך רלוונטי עבורה מאחר ורשות המסים הטילה עיקול לפי סעיף 119א לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] על נכסיה בגין חובות של החברה שבפירוק והחייב ועל כן למבקשת אינטרס לגיטימי לעיין בתביעות החוב שהגישו שלטונות המס לנאמן, לדעת מה הייתה הכרעתו בהן, ואיזה מידע היה בפניו עת ניהל משא ומתן עימה.

23. המבקשת שבה וטוענת כי אין הצדקה לחריגה מעקרון הפומביות במקרה דנן. המבקשת מפנה עוד לתקנה 4(א) לתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), התשס"ג-2003 (להלן: "תקנות העיון") הקובעת כי כל אדם רשאי לבקש רשות לעיון בתיקי בית המשפט. מכאן שהמבקשת זכאית לעיין בתביעת החוב שהגישה המדינה.

עמדת הממונה על הליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי (להלן: "הממונה")

24. הממונה מצטרף לעמדת הנאמן וסבור כי יש לדחות את הבקשה. לדידו של הממונה המונח "בעל עניין" בסעיף 214 לחוק משמעו נושה, בעל מניות או החייב ואין להרחיבו ביחס לגורמים נוספים. הדבר מתיישב עם דברי ההסבר ועם הרציונל העומד ביסוד מתן זכות העיון, דהיינו קיומו של אינטרס במסת הנשייה של החייב.

25. הממונה טוען עוד כי אין לראות במבקשת כנושה משעה שבמסגרת הסכם הפשרה סולקה תביעת החוב שהגישה ונקבע סכום מוחלט אותו היא זכאית לקבל. מדובר בסכום מוגדר שאינו מותנה בשיעור הפירעון של תביעות חוב אחרות ולכן עמדת הנאמן בדין יסודה.

26. לבסוף טוען הממונה כי הזכות לעיון בתביעות החוב ובהכרעות החוב קשורה בטבורה לסוגיית האינטרס של הגורם המעיין. מדובר בזכות משנית לזכות העיקרית לערער על הכרעת החוב אשר יש בה כדי להשליך על מצבו של מבקש העיון. במקרה דנן, אף אם העיקול שהטילה רשות המסים על נכסי המבקשת נובע מתיק חדלות הפירעון ובשרשור

משליך על המבקשת, עדיין דרך המלך לקבלת המסמכים הדרושים למבקשת הינה בהתנהלות הישירה שלה מול רשות המסים. לכן, המבקשת לא הציגה אינטרס רלוונטי לצורך העיון במסמכים המבוקשים במסגרת הליך חדלות הפירעון.

דיון והכרעה

27. לאחר עיון בטיעוני הצדדים באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

28. תחילה נבהיר כי אין חולק שהמבקשת אינה "נושה" כהגדרת המונח בחוק חדלות פירעון מאחר ותביעת החוב שהגישה בזמנו נדחתה במלואה בהסכמת הצדדים להסכם הפשרה, ומשכך היא אינה בגדר "מי שהחייב חב לו חוב" (ראו את ההגדרה הרלוונטית בסעיף 4 לחוק). אין לקבל את טענת המבקשת בהקשר זה, לפיה היא נושה של החייב ושל החברה שבפירוק משום שבית המשפט נדרש להכריע במחלוקת כספית בינה ובין החייב, וזאת מן הסיבה הפשוטה כי המחלוקת שנתרה עתה היא בין הנאמן ובין המבקשת ביחס להסכם הפשרה הפרטני ביניהם אשר קיבל תוקף של החלטה. מחלוקת זו אינה הופכת אותה לנושה של החייב והחברה שבפירוק, וכל חבות מס שתוטל עליה, אם תוטל, אינה חוב בר תביעה במסגרת ההליך. למעשה, הסיווג הנכון של המחלוקת הכספית שנתרה בינה לבין הנאמן הוא של מחלוקת בעניין הנשיאה בהוצאות ההליך. אין נפקא מינה אם הצדדים חלוקים בשאלות הנוגעות ליישומן של הסכם הפשרה כדי לשנות ממעמדה של המבקשת בעת הגשת הבקשה דנא.

יתרה מכך, במועד הקובע לעניינו- המועד בו הוגשה הבקשה הנוכחית, המבקשת כבר לא היתה נושה. על כן, בעת בחינת מעמדה של המבקשת לפי סעיף 214 לחוק, לא ניתן להחזיר את המצב לקדמותו ולייחס למבקשת כיום, רטרואקטיבית, מעמד של נושה, דבר הנוגד את הסכם הפשרה, את הגדרתו של נושה לפי החוק.

29. סעיף 214 לחוק חדלות פירעון קובע:

"כל בעל עניין בהליך חדלות פירעון רשאי לעיין בתביעות החוב שהגישו נושים ובהכרעות הנאמן לגביהן; הממונה רשאי לקבוע הוראות לעניין זכות העיון לפי סעיף זה."

סלע המחלוקת הוא בנוגע לשאלה מיהו אותו "בעל עניין" לפי הסעיף הנ"ל. כזכור, המבקשת טוענת כי יש לפרש את המונח באופן רחב, כך שיחול על צדדים נוספים שאינם בהכרח נושים. מנגד הנאמן, רשות המסים והממונה סבורים כי יש ליתן פרשנות מצמצמת למונח כך שיכלול את הנושים, החייב וחברי התאגיד (ככל והחייב הוא תאגיד). לטעמי אין לפרש את המונח "בעל עניין" ככזה הקובע רשימה סגורה של גורמים – החייב, הנושים וחברי התאגיד, והם בלבד, אלא יש לבחון כל מקרה לגופו ולפי נסיבותיו. במה דברים אמורים?

30. הפסיקה התוותה מבחן תלת-שלבי לצורך פרשנות דבר חקיקה. תחילה, על הפרשן לדקדק בלשון החקיקה אשר מציבה את "גבולות הגזרה" לגדר האפשרויות הפרשניות שהחוק יכול לשאת. בהמשך, וככל שהלשון סובלת יותר מפרשנות אחת, על בית המשפט להתחקות אחר תכליתו של דבר החקיקה, ומבין הפרשנויות האפשריות לבחור את זו המיטיבה להגשים את אותה התכלית. לתכלית החקיקה שני נדבכים. התכלית הסובייקטיבית עניינה בבחינת המטרה אותה ביקש המחוקק לקדם באמצעות החוק ושעמדה בפועל לנגד עיניו. התכלית האובייקטיבית עניינה במטרות, הערכים והעקרונות שהחקיקה בחברה המודרנית והדמוקרטית נועדה להגשים (להרחבה ראו בין היתר: רע"א 3927/15 **פלונית נ' פלוני**, בפסקה 6 (נבו 26.11.2015); בג"ץ 1765/22 **משרד תומר ורשה עורכי דין נ' שרת הפנים**, בפסקה 23 (נבו 3.7.2022) **(להלן: "תומר ורשה")**; אהרן ברק **פרשנות במשפט כרך שני - פרשנות החקיקה** (1993)).

31. השלב הראשון בבחינת תכלית החקיקה עניינו אם כן בלשונו של דבר החקיקה. בהקשר זה נפסק כי הפרשן אינו רשאי למתוח את לשונו של דבר החקיקה עד למחוזות שאינם מתקבלים על הדעת: **"כידוע, הלשון היא נקודת המוצא לפרשנותו של כל דבר חקיקה, ומלאכת הפרשנות יכולה לפרוש כנפיה – רחבות ככל שתהיינה – עד גבול הלשון"** (בג"ץ 6301/18 **השופטת רונית פוזנסקי כץ נ' שרת המשפטים**, בפסקה 34 לפסק דינו של כבי השופט (כתוארו אז) ע' פוגלמן (נבו 27.12.2018)). אי לכך, המסקנה המתבקשת היא כי **"תנאי הכרחי לאימוץ חלופה פרשנית הוא עיגון לשוני, ולו מינימאלי, שכן כידוע "גבול הפרשנות הוא גבול הלשון" (תומר ורשה, בפסקה 23).**

32. בעניינו המונח "בעל עניין" על פניו איננו חד-משמעי אלא מדובר במושג שסתום "פתוח". מבחינה לשונית טהורה ניתן לייחסו לכל מאן דהוא שיש לו אינטרס מסוים בהליך חדלות הפירעון. בניגוד לדברי חקיקה אחרים אשר הגדירו מפורשות את המונח "בעל עניין" לצרכיהם שלהם, כמו למשל בסעיף 1 לחוק החברות, סעיף 4 לחוק חדלות פירעון (סעיף ההגדרות של החוק) אינו מגדיר מיהו בעל עניין. לעומת זאת, החוק מגדיר מיהו "חייב" ומיהו "נושה", כמו גם מונחים נוספים הנוגעים לדיני חדלות הפירעון.

33. ודוק, סעיף 318 לחוק אכן מגדיר באופן ספציפי את המונח **"בעל עניין בהסדר חוב"** ולפיו מדובר במי שהם **"הנושים, ולעניין חייב שהוא תאגיד – גם חברי התאגיד, או סוג שלהם."** דא עקא, מדובר בהגדרה שחלה אך ורק בהקשר של אישור **הסדר חוב לפי חלק י' לחוק חדלות פירעון**. היא לא בהכרח מעידה מיהם "בעל עניין" לצורך הליכי חדלות פירעון מכח חלק ב' או ג' לחוק כמו בעניינו. לא ניתן איפוא להקיש מן ההגדרה שבסעיף 318 לחוק פ' ביחס לחלקים אחרים של חוק חדלות פירעון.

34. המונח "בעל עניין" מופיע בהקשרים שונים של חוק חדלות פירעון. כך לדוגמא קובע סעיף 53(ה) לחוק (המקביל לסעיף 137(ד) לחוק ביחס להליכי חדלות פירעון של יחידים) כי:

"כל בעל עניין בהליכי חדלות הפירעון רשאי לעיין בדוחות הנאמן ולהעתיקם; הממונה רשאי לקבוע הוראות לעניין זכות העיון לפי סעיף קטן זה."

כך למשל סעיף 81(א) לחוק קובע:

"לשם גיבוש הצעות לתכנית לשיקום כלכלי רשאי הנאמן, בין השאר, לנהל משא ומתן עם הנושים ועם כל בעל עניין אחר בהליכי חדלות הפירעון, וכן לפנות לכל אדם בבקשה להציע הצעה לתכנית או לפרסם לציבור הזמנה להציע הצעות כאמור."

עינינו הרואות כי המחוקק מבחין בין המונח "נושה" (המוגדר בסעיף 4 לחוק) לבין המונח "בעל עניין". מכאן שהמונח "בעל עניין" איננו מגביל את עצמו אך ורק לנושי החייב. כלומר, נושי החייב הם אמנם בעלי עניין, אך מלבדם ייתכנו בעלי עניין נוספים.

המונח "בעל עניין" נזכר בהקשרים נוספים של החוק והתקנות על פיו: מינוי נאמן והפסקת כהונתו (סעיפים 33(ד), 55(א), 125(ג), 140(א) לחוק); מתן סעד זמני (סעיפים 20(ב), 120(ב) לחוק); הליכי חדלות פירעון בין-לאומיים (סעיפים 294(4), 305(א) לחוק); והמצאות מסמכים (תקנות 59א, 143(א), 145 לתקנות חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ט-2019).

35. בהעדר הגדרה כללית של המונח "בעל עניין", יש לבחון את תכליתו של סעיף 214 לחוק על מנת לקבוע מיהו בעל עניין בהקשר זה. הזכות לעיין במסמכים אינה זרה להליכי חדלות פירעון. כך למשל, לנושים שמורה הזכות לעיין במסמכי התאגיד או במסמך אחר שבידי הנאמן (סעיפים 258(א) ו-258(ב) לחוק). כמו כן, לוועדת הנושים ולנושים המובטחים מוקנית הזכות לדרוש מהנאמן כל מידע שנמצא בידיו לשם מילוי תפקיד ועדת הנושים או בקשר לחוב המובטח לפי העניין (סעיף 265 לחוק). הוראות אלה מכוונות באופן פרטיקולרי לנושי החייב ולא לכל בעל עניין והן אף נכללות תחת חלק ה' לחוק שכותרתו "מעמד הנושים וזכויותיהם". לעומת זאת, הוראת סעיף 214 לחוק מופנית כאמור לבעלי העניין בהליכי חדלות הפירעון והיא נכללת תחת חלק ד' לחוק שכותרתו "הנשייה", ובאופן ספציפי תחת פרק א' שכותרתו "תביעות חוב". הנה כי כן, "הגורם המעיין" עשוי להשתנות ביחס למופעי החקיקה השונים בהתאם למטרות אותן נועד העיון לשרת, והכל בהתאם לנסיבות וכל מקרה לגופו.

36. בבחינת התכלית הסובייקטיבית של דבר החקיקה נשאף לבחון את המטרה אותה ביקש המחוקק לקדם באמצעות החוק ושעמדה בפועל לנגד עיניו. בעניינו הפנו הצדדים לדברי ההסבר לחוק חדלות פירעון ונתנו להן משמעויות שונות, כל אחד מנימוקיו הוא. נוסחו של סעיף 214 לחוק כהופעתו בהצעת החוק לקריאה ראשונה (טרם ההכנות לקריאה שנייה ושלישית) היה כדלהלן:

"הנושה, החייב, ולעניין חייב שהוא תאגיד – גם חבר התאגיד, רשאי לעיין בתביעות החוב שהגישו נושים ובהכרעות הנאמן לגביהן; השר רשאי לקבוע הוראות לעניין זכות העיון לפי סעיף זה".

עינינו הרואות כי סעיף 214 לחוק בנוסחו כיום שונה מן הנוסח שהוצע בעבר בשני מובנים. האחד, החלפת המשפט "הנושה, החייב, ולעניין חייב שהוא תאגיד – גם חבר התאגיד" במונח "בעלי עניין". השני, שינוי הגורם הרשאי לקבוע הוראות לעניין זכות העיון על פי הסעיף (כיום הגורם המוסמך הינו הממונה). כך בעמ' 710 לדברי ההסבר, ביחס לסעיפים 214-215 לחוק, הובהר כי:

"ההכרעה בתביעת החוב מקטינה או מגדילה את סך חובותיו של החייב ועל כן משליכה על כל בעלי העניין בהליכים – הנושים, החייב ובמקרה של תאגיד גם חברי התאגיד. לכן מוצע לקבוע בסעיף 214 להצעת החוק כי אלה יהיו רשאים לעיין בתביעות החוב שהוגשו ובהכרעות הנאמן לגביהן".

הנאמן, רשות המסים והממונה סבורים כי המונח "בעל עניין" נועד אך למסגר את הגורמים שנכללו בעבר בהצעת החוק, ואילו המבקשת סבורה כי בהשמטתם של הגורמים הספציפיים הזכאים לעיון יש משום הרחבה של הגורמים הרשאים לעיין בתביעות החוב ובהכרעות החוב של בעל התפקיד. הנאמן אף הוסיף כי לעמדתו העובדה שדברי ההסבר הבהירו כי ההכרעה בתביעת החוב משליכה על כל בעלי העניין בהליכים, מלמדת כי המונח "בעל עניין" הוא בעל רקמה סגורה הכוללת אך ורק את הגורמים שנקבו בהצעת החוק. דעתי היא שמשינוי זה לבדו לא ניתן להגיע לכלל מסקנה ברורה וחד-משמעית בדבר כוונת המחוקק- האם כוונתו הייתה "לקצר" את נוסח הסעיף ולכלול תחת המונח "בעל עניין" את כל מי שהופיע בהצעת החוק, או שמא כוונתו הייתה דווקא להרחיב את מעגל הזכאים לעיון במסמכים גם למי שאינו נמנה על נושי החייב או בעלי המניות. עצם העובדה כי מנסח הצעת החוק סבר שיש להגביל את הגורמים הזכאים לעיון בתביעות החוב, אינה מעידה בהכרח על כוונה כזו אצל המחוקק.

37. הצדדים הפנו בנוסף לפרוטוקול ועדת החוקה, חוק ומשפט מיום 15.3.2017, אלא שגם מתוכו לא ניתן לעמוד על כוונת המחוקק באופן נחרץ. עוד נזכיר כי דברי ההסבר והדיונים בכנסת הם אמנם כלי פרשני, אלא שהם "כלי עזר" בלבד, ואינם מחייבים מבחינה פרשנית (דנג"ץ 5026/16 **שי גיני נ' הרבנות הראשית לישראל**, בפסקאות 19 ו-25 לפסק דינה של כב' הנשיאה מ' נאור וההפניות שם (נבו 12.9.2017); רע"א 10011/17 **מי-טל הנדסה ושירותים בע"מ נ' חאלד סלמאן**, בפסקה 33 לפסק דינו של כב' השופט מ' מזוז וההפניות שם (נבו 19.8.2019)). ממילא לא ניתן להסיק מסקנה נחרצת וחד-משמעית ביחס לכוונת המינוח "בעל עניין" רק בהסתמך על ההיסטוריה החקיקתית (המועטת) המיוחסת לסעיף 214 לחוק חדלות פירעון.

38. במצב דברים זה, יש להידרש לתכלית האובייקטיבית הניצבת בבסיס סעיף 214 לחוק, קרי, למטרות, לערכים ולעקרונות שהחקיקה שואפת להגשים. כזכור, מיקומו "הגיאוגרפי" של סעיף 214 לחוק מצוי בפרק א' לחלק ד' לחוק חדלות פירעון שעניינו בתביעות החוב המוגשות לנאמן לצורך קביעת היקף הנשייה של הנושה מתוך מסת הנכסים של החייב העומדת לחלוקה. כך קובע סעיף 209 לחוק באופן ברור כי **"תביעת חוב בשל חוב עבר שאישר הנאמן לפי הוראות פרק זה מקנה לנושה בחוב העבר זכות לחלק מנכסי קופת הנשייה."**

יתר הוראות הפרק (סעיפים 210-215 לחוק) עוסקות במידה כזו או אחרת בפרוצדורה הנוגעת למנגנון הגשת תביעות החוב וההכרעה בהן, לרבות זכות העיון (מושא המחלוקת במקרה דנן) וזכות הערעור על הכרעת בעל התפקיד. כל סעיף לצרכיו הוא נוקב בזהותו של גורם אחר. סעיף 210 לחוק מקנה זכות לנושה להגיש לנאמן תביעה בגין חוב עבר שהחייב חב לו. סעיף 211 לחוק מסמיך את הנאמן לאשר או לדחות תביעת חוב שהוגשה בגדר ההליך. סעיף 214 לחוק מאפשר לכל בעל עניין בהליך חדלות הפירעון לעיין בתביעות החוב ובהכרעות החוב. לבסוף, סעיף 215 לחוק מאפשר את הגשתו של ערעור על החלטת הנאמן למי שרואה את עצמו נפגע ממנה. העובדה שהחוק מציין גורמים שונים בעלי סמכויות וזכויות שונות הנוגעות למנגנון תביעות החוב וההכרעה בהן מלמדת כי לא רק הנושים ובעל התפקיד הם "השחקנים הבלעדיים" הניצבים במרכזו של מנגנון זה.

39. מאחר ונושי החייב מצויים כולם "באותה הסירה", ברי כי עומדת להם הזכות לעיין בתביעות החוב האחד של משנהו וכן בהכרעות הנאמן לגביהן, שהרי הכרעת חוב לטובתו של נושה אחד עשויה להקטין את שיעור הפירעון הצפוי לנושה אחר. לכן, נושה הרואה עצמו נפגע מהכרעת החוב רשאי לערער על החלטת הנאמן. באופן דומה כאשר עסקין בחייב יחיד, הכרעות החוב לטובת הנושים עשויות לצמצם את מאסת הנכסים שיישארו בחזקתו בסיום ההליך. מכאן נובע שזכות העיון המוקנית לבעלי העניין מכח סעיף 214 לחוק לא נועדה אלא לשרת את הזכות המוקנית בסעיף 215 לחוק להגיש ערעור על הכרעות החוב לכל מי שרואה את עצמו נפגע מהן. "הפגיעה" במובן זה הינה שינוי במצבת הנשייה באופן העלול להשליך לרעה על משתתפי הליך חדלות הפירעון (נושים וחייבים גם יחד). ברי כי לשם ערעור על הכרעת החוב, נדרש המערער לעיין קודם לכן בתביעת החוב ובהכרעת החוב.

40. יחד עם זאת, מרגע שהמחוקק בחר להשתמש במונח השסתום "בעל עניין", ולא הגביל אותו לנושה או לחייב, אין לטעמי הצדקה לנקוט בגישה של "רשימה סגורה" ולהדיר צדדים שלישיים שיש להם זיקה מספקת להליך חדלות הפירעון מן הזכות לעיין בתביעות החוב ובהכרעות לגביהן, ובלבד שיצביעו על אינטרס מניח את הדעת שיש להם בקשר להליך חדלות הפירעון (להבדיל מאינטרס הקשור לסכסוך חיצוני, כמו במקרה של המבקשת ורשות המסים). כלומר, שומה על מבקש העיון להצביע על אינטרס כלשהו שיש לו בקשר עם

תביעת החוב או ההכרעה בה, והנובע מהליך חדלות הפירעון. זאת, בדומה למבחנים שנקבעו בפסיקה לצורך השאלה מיהו אותו "נפגע" ממעשי הנאמן אשר כזוה, רשאי לפנות לבית המשפט על פי סעיפים 310(ג) לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983 וסעיף 150 לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ס-1980 (הסעיפים המקבילים כיום הינם סעיפים 54 ו-139 לחוק חדלות פירעון). מבחנים כאלו נקבעו, בין השאר, בע"א 85/86 **ישראל וצביה דננברג נ' שרה ואליעזר וולף**, פ"ד מב(3) 465, 469-470 (1988) ובפר"ק (מחוזי ת"א) 1218/98 **קווי אשראי לישראל שירותים פיננסיים משלימים בע"מ נ' כונס הנכסים הרשמי**, בפסקאות 11-12 (נבו 3.6.2015).

מכאן שאדם יכול להחשב כבעל עניין לצורך עיון בתביעות החוב ובהכרעות בהן גם אם אינו נושה או חייב או בעל מניות, ובלבד שיראה כי יש לו אינטרס לעיון כאמור עקב פגיעה בזכויותיו במסגרת הליך חדלות הפירעון (ולא עקב הליך חיצוני כלשהו). אין איפוא די בעצם קיומו של אינטרס לעיון, אלא נדרש שהאינטרס יהיה בזיקה מובהקת להליך חדלות הפירעון.

41. נבאר כי מאחר והתכלית ביסוד סעיף 214 לחוק הינה ייעודית וספציפית, הרי שישנו קושי להקיש מן הפסיקה הנוגעת לזכות העיון של גורמים מסוימים בהליכי חדלות הפירעון בהקשרים אחרים. ודוק, המבקשת הפנתה בין היתר להחלטתי בעניין **גיגה**, אלא ששם דובר על זכות העיון של נושים, ואילו המבקשת אינה נושה. עוד הפנתה המבקשת להחלטה בעניין **זורם יזמות**, אלא ששם הושם הדגש על הצורך להבהיר מהי הרלבנטיות של הכרעת החוב לעניינו של מבקש העיון (שהוא נושה או בעל עניין בהליך), וכפי שנראה בהמשך, המבקשת לא סיפקה הסבר מספק בהקשר זה. מכל מקום, לעמדתי אין להיזקק בהקשר זה לכללים ולעקרונות שבהליכי גילוי המסמכים בתיקים אזרחיים. עניינם של כללים אלו הוא באינטרס להפוך את ההליך האזרחי "למשחק בקלפים פתוחים" בשלב ההליכים המקדמיים בסכסוכים אזרחיים בין שני יריבים, וכן לחתור לחקר האמת כמו גם תכליות חשובות נוספות (יששכר רוזן-צבי הרפורמה בסדר הדין האזרחי: **מורה נבוכים** 374-376 (מהדורה שנייה 2023)). תכליות אלה אינן חופפות לתכליות העומדות בבסיס זכות העיון מכח חוק חדלות פירעון ככלל וזכות העיון מכח סעיף 214 לחוק בפרט, אשר כמתואר לעיל, לה תכלית מסוימת משל עצמה.

המבקשת הפנתה לעניין **אשפלט** שם נדונה השאלה האם נושי חברה בפירוק זכאים לעיון בפרוטוקולי חקירות שערך המפרק לאחר שהללו הגיעו לסיומן. ואולם, שם היה מדובר בזכויותיהם של הנושים לקבלת מסמכים מסוימים המצויים בידי הנאמן, ולא בזכותם של מי שאינם נושים (כמו בעניינו) לקבל לידיהם את תביעות החוב והכרעות הנאמן בגינן.

42. אין בידי לקבל את ההשוואה שערכה המבקשת להרחבת מעגל הזיקות מכח סעיף 11 לחוק החברות המאפשר לחברה להתחשב באינטרסים של גורמים שאינם נמנים על בעלי מניותיה.

ודוק, התכלית במתן זכות העיון לבעלי העניין מכח סעיף 214 לחוק גדורה ומתוחמת לרציונלים שעניינם הגשת ערעור על הכרעת בעל התפקיד בהליכי חדלות פירעון. היא אינה שקולה לשיקולים העסקיים להשאת רווחי החברה. ממילא חוק החברות מגדיר באופן שונה את המונח "בעל עניין" כך שלא ניתן להקיש מהוראות חוק החברות למקרה שבפניי.

43. זאת ועוד, אין יסוד לטענת המבקשת לפיה הזכות לעיון בתביעות החוב ובהכרעות בהן מכח סעיף 214 לחוק הינה "אוטומטית" וכי הדבר נובע גם מעקרון הפומביות. אכן, עקרון פומביות הדיון הוכר כעקרון יסודי בשיטת המשפט הישראלית והוא בעל מעמד חוקתי (רע"א 7906/21 **יצחק מצליח נ' אריה מיטרני**, בפסקה 9 (נבו 13.1.2022); ע"א 334/81 **דוד הגינזר נ' מדינת ישראל**, פ"ד לו(1) 827, 832 (1982)). חרף זאת, עקרון פומביות הדיון איננו חולש באופן גורף על מסמכים וחומרים שברשות הנאמן ושלא הוגשו לתיק בית המשפט במסגרת ההליך. אי לכך, כבר קבעתי בעבר בהקשר אחר כי **"הגם שלשחקנים בהליכי חדלות הפירעון מוקנות זכויות שונות לעיון בתוצרי ההליך, הרי שאין מדובר בזכויות גורפות המשתרעות על פני כל המסמכים המצויים בידי בעל התפקיד"** (פר"ק (מחוזי ת"א) 15656-07-14 **אלרן (ד.ד.) השקעות בע"מ נ' כונס הנכסים הרשמי**, בפסקה 23 (נבו 9.7.2023)). במילים אחרות, ככלל עקרון הפומביות חל על דברים ומסמכים שמוגשים לבית המשפט, אך לא על מסמכים שמוחלפים בין הנאמן לבין צד שלישי, ואשר לא הוגשו לתיק. מטעם זה ממש סעיף 214 לחוק מגביל את זכות העיון לבעלי העניין בהליכי חדלות הפירעון בלבד ואינו פותח את "שערי העיון" לכל אדם.

44. יתר על כן ובאופן כללי, ככל עיקרון אחר, זכות או אינטרס, אף עקרון פומביות הדיון איננו חסר גבולות. עמד על כך בית המשפט העליון בבג"ץ 1435/03 **פלונית נ' בית-הדין למשמעת של עובדי המדינה בחיפה**, פ"ד נח(1) 529, 534 (2003):

"עם זאת כמו מרבית העקרונות שעליהם בנוי המשטר הדמוקרטי והמשפט הנוהג בו, אין לראות בפומביות הדיון עיקרון מוחלט. זהו עיקרון יחסי. עליו לסגת לעתים מפני זכויות ואינטרסים נוגדים."

(ראו גם ע"פ 11793/05 **חברת החדשות הישראלית בע"מ נ' מדינת ישראל**, בפסקה 16 (נבו 5.4.2006); בג"ץ 5917/97 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר המשפטים**, בפסקה 19 (נבו 8.10.2009); **אשפלסט**, בפסקה 9 לפסק דינו של כב' השופט י' עמית).

במקרה דנן יש להגן על זכותם של נושים שהגישו תביעת חוב לשמירה על פרטיותם כלפי צדדים שלישיים שאין להם עניין ממשי בהליך חדלות הפירעון.

45. אין גם ממש בטענתה של המבקשת לפיה עומדת לה זכות העיון מכח תקנות העיון והפסיקה שפירשה אותן. ההפניה לתקנות העיון איננה רלוונטית כלל ועיקר משעה שהמסמכים בהם

העיון מתבקש כלל לא נמצאים בתיק בית המשפט, אלא בחזקתו של הנאמן (ראו והשוו להחלטתי בפר"ק (מחוזי ת"א) 22647-10-16 **אורתם סהר תשתיות ובניה בע"מ נ' כונס הנכסים הרשמי**, בפסקה 23 (נבו 20.2.2023)).

46. במקרה דנן, המבקשת כבר אינה נושה של החייב או של החברה שבפירוק. אין לה כל זכות לערער על הכרעת הנאמן בתביעת החוב שהגישה רשות המסים. היא גם לא הצביעה על זיקה שיש לה להליך חדלות הפירעון, באופן שהופך אותה לבעלת עניין בהליך. לפיכך, היא איננה בעלת עניין בהליך כמשמעות מונח זה בסעיף 214 לחוק. המבקשת אפילו לא הסבירה כיצד העיון בתביעת החוב ובהכרעה בה ישרת את עניינה האישי בסכסוך שיש לה מול רשות המסים, ומכל מקום, ברור שמדובר בסכסוך שהוא חיצוני להליך חדלות הפירעון ואיננו נובע ממנו, שהרי בתשובתה טענה המבקשת כי תביעת החוב של רשות המסים דרושה לה היות ורשות המסים הטילה עיקול על נכסיה. מכאן שאת הדרישה לעיין במסמכים עליה להפנות לרשות המסים, במסגרת ההליך החיצוני, ולא לנאמן.

סוף דבר

47. אשר על כן, הבקשה הנדחית.

48. נוכח אופייה העקרוני של המחלוקת- אין צו להוצאות.

49. המזכירות תשלח את ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, ט"ו כסלו תשפ"ד, 28 נובמבר 2023, בהעדר הצדדים.